

**ORGANY ORZEKAJĄCE W
POSTĘPOWANIU
NIEPROCESOWYM**

DR MAGDALENA WASYLKOWSKA - MICHÓR

SAD

SKŁAD SĄDU

- W postępowaniu nieprocesowym zasadą jest orzekanie przez jednego sędziego. Zasada ta może zostać a contrario wyinterpretowana z art. 509 kc.
- Sprawy rozstrzygane w postępowaniu o przysposobienie w składzie ławniczym:
 - ✓ o orzeczenie przysposobienia, (art. 586 par. 1 kpc),
 - ✓ o przekształcenie przysposobienia niepełnego w pełne.
 - ✓ pozostałe kwestie dotyczące przysposobienia – skład jednoosobowy, (art. 598 kpc).
 - ✓ rozwiązanie przysposobienia - postępowanie procesowe.

Art. 509 Sprawy o przysposobienie w pierwszej instancji sąd rozpoznaje w składzie jednego sędziego i dwóch ławników.

- Skład trzyosobowy

- ✓ Sprawy o przysposobienie

Art. 544 § 1. Sprawy o ubezwłasnowolnienie należą do właściwości sądów okręgowych, które rozpoznają je w składzie trzech sędziów zawodowych.

Art. 548

§ 1. Jeżeli wniosek o ubezwłasnowolnienie dotyczy osoby pełnoletniej, sąd może na wniosek uczestnika postępowania lub z urzędu, przy wszczęciu lub w toku postępowania, **ustanowić dla niej doradcę tymczasowego**, gdy uzna to za konieczne dla ochrony jej osoby lub mienia.

Art. 550

§ 1. Postanowienie o ustanowieniu doradcy tymczasowego traci moc z chwilą, gdy:

- 1) wniosek o ubezwłasnowolnienie został prawomocnie oddalony lub odrzucony albo postępowanie umorzono;
- 2) **na skutek orzeczenia o ubezwłasnowolnieniu ustanowiony został opiekun lub kurator.**

Art. 554 § 1. Sąd może, jeżeli na podstawie opinii dwóch biegłych lekarzy uzna to za niezbędne, zarządzić **oddanie osoby, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie, pod obserwację w zakładzie leczniczym** na czas nie dłuższy niż sześć tygodni. W wyjątkowych wypadkach sąd może termin ten przedłużyć do trzech miesięcy.

✓ Sprawy szczególnie zawite

Art. 47 § 4. Prezes sądu może zarządzić rozpoznanie sprawy w składzie trzech sędziów zawodowych, jeżeli uzna to za wskazane ze względu na szczególną zawitość lub precedensowy charakter sprawy.

✓ Sprawy rozpoznawane w II instancji

Art. 367 § 3. Rozpoznanie sprawy następuje w składzie trzech sędziów zawodowych. Postanowienia dotyczące postępowania dowodowego na posiedzeniu niejawnym wydaje sąd w składzie jednego sędziego.

✓ Sprawy rozpoznawane w związku z wniesieniem skargi kasacyjnej

Art. 398¹⁰ Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w składzie trzech sędziów. W pozostałych wypadkach Sąd Najwyższy orzeka w składzie jednego sędziego.

Orzeczenia

Uchwała
Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego - Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych - zasada
prawna
z dnia 9 grudnia 1982 r.
III PZP 5/82

1. Wniosek o rejestrację związku zawodowego rozpoznaje sąd w składzie jednego sędziego na posiedzeniu jawnym, chyba że wyznaczenie posiedzenia jawnego uzna za niecelowe.

Uchwała
Sądu Najwyższego - Izba Cywilna
z dnia 23 maja 2012 r.
III CZP 21/12

Nie jest dopuszczalne zarządzenie przez sąd połączenia w celu łącznego rozpoznania sprawy z wniosku o ustalenie miejsca pobytu dziecka ze sprawą o ograniczenie władzy rodzicielskiej.

Uchwała
Sądu Najwyższego - Izba Cywilna
z dnia 23 lipca 2008 r.
III CZP 74/08

Sprawę o uregulowanie kontaktów dziadków z wnukami sąd pierwszej instancji rozpoznaje w składzie jednego sędziego.

Postanowienie
Sądu Najwyższego - Izba Cywilna
z dnia 27 czerwca 1968 r.
I CR 239/68

Postanowienie o ustanowieniu kuratora w celu ochrony praw osoby, która ma być ubezwłasnowolniona, wydaje sąd wojewódzki w składzie trzech sędziów zawodowych.

WŁAŚCIWOŚĆ SĄDU

- Właściwość umowna – niedopuszczalna w postępowaniu nieprocesowym ze względu na fakt, że w postępowaniu tym nie ma dwóch przeciwstawnych stron postępowania. W przeciwnym razie umowa zawarta pomiędzy uczestnikami mogłaby wpłynąć na sytuację tych uczestników, które nie są jej stronami. Drogą umowną nie da się zmienić trybu postępowania z nieprocesowego, jak również właściwości miejscowej sądu.
- Właściwość delegacyjna

Art. 508 § 2. W wypadku gdy sąd właściwy nie może z powodu przeszkody rozpoznać sprawy lub podjąć innej czynności albo gdy wymagają tego względy celowości, sąd nad nim przełożony wyznaczy na posiedzeniu niejawnym inny sąd do rozpoznania sprawy w całości lub w części.

§ 3. Wyznaczenie następuje z urzędu albo na przedstawienie sądu właściwego, albo też na wniosek właściwego organu lub osoby zainteresowanej, po wysłuchaniu w razie potrzeby innych osób zainteresowanych.

Art. 526 § 2. Jeżeli wskutek tego samego zdarzenia zaginęła większa liczba osób, Sąd Najwyższy na wniosek Ministra Sprawiedliwości może wyznaczyć jeden sąd jako wyłącznie właściwy do rozpoznania spraw będących w związku z tym zdarzeniem. Postanowienie Sądu Najwyższego podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

- Właściwość rzeczowa

- ✓ Właściwość sądów rejonowych

Art. 507 Sprawy należące do postępowania nieprocesowego rozpoznają sądy rejonowe, z wyjątkiem spraw, dla których zastrzeżona jest właściwość sądów okręgowych.

- ✓ Właściwość sądów okręgowych

Art. 544 § 1. **Sprawy o ubezwłasnowolnienie** należą do właściwości sądów okręgowych, które rozpoznają je w składzie trzech sędziów zawodowych.

Art. 567¹ W sprawach o separację na zgodny wniosek małżonków, a także w sprawach o zniesienie separacji właściwe rzeczowo są sądy okręgowe. W sprawach tych miejscowo właściwym jest sąd, w którego okręgu małżonkowie mają wspólne zamieszkanie, a w braku takiej podstawy - sąd miejsca ich wspólnego pobytu. Jeżeli małżonkowie nie mają wspólnego miejsca zamieszkania ani pobytu, wniosek należy zgłosić w sądzie właściwym dla jednego z małżonków, zgodnie z art. 508.

Art. 691¹ § 1. Przepisy niniejszego działu stosuje się w sprawach o rozstrzygnięcie sporu między:

- 1) radą pracowniczą przedsiębiorstwa a dyrektorem przedsiębiorstwa;
- 2) organami przedsiębiorstwa a organem założycielskim przedsiębiorstwa;
- 3) organami przedsiębiorstwa a organem sprawującym nadzór nad przedsiębiorstwem.

§ 2. Sprawy wymienione w § 1 rozpoznają sądy okręgowe.

Prawo prasowe
z dnia 26 stycznia 1984 r. (Dz.U. Nr 5, poz. 24)

Art. 20. 1. [26](#) Wydawanie dziennika lub czasopisma wymaga rejestracji w sądzie okręgowym właściwym miejscowo dla siedziby wydawcy, zwanym dalej "organem rejestracyjnym". Do postępowania w tych sprawach stosuje się przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym, ze zmianami wynikającymi z niniejszej ustawy.

Przepisy o przedsiębiorstwach państwowych i o samorządzie załogi przedsiębiorstwa państwowego (ustawa z dnia 24 maja 1989 r. o rozpoznawaniu przez sądy spraw gospodarczych, (ustawa z dnia 24 maja 1989 r. o rozpoznawaniu przez sądy spraw gospodarczych, tj. Dz. U. z 2016 r., poz. 723.)

Rejestracja związków zawodowych, izb rzemieślniczych, stowarzyszeń, dłużników i czasopism, rozpatrywanie protestów przeciwko ważności wyborów radnych i wynikom referendum gminnego

✓ Właściwość Sądu Najwyższego

- 1) Protesty wyborcze oraz stwierdzanie ważności wyborów do Sejmu i Senatu oraz wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) Ważność referendum ogólnokrajowego i referendum konstytucyjnego,
- 3) Rozpoznawanie protestów wyborczych w wyborach do Parlamentu Europejskiego

- Właściwość miejscowa – w postępowaniu nieprocesowym właściwość wyłączna.

✓ Właściwość ogólna

Art. 508

§ 1. Jeżeli właściwość miejscowa nie jest oznaczona w przepisie szczególnym, wyłącznie właściwy jest sąd miejsca zamieszkania wnioskodawcy, a w braku miejsca zamieszkania - sąd miejsca jego pobytu. Do postępowania z urzędu właściwy jest sąd miejsca, w którego okręgu nastąpiło zdarzenie będące podstawą wszczęcia postępowania. W braku wskazanych wyżej podstaw właściwy będzie sąd dla m.st. Warszawy.

§ 2. W wypadku gdy sąd właściwy nie może z powodu przeszkody rozpoznać sprawy lub podjąć innej czynności albo gdy wymagają tego względy celowości, sąd nad nim przełożony wyznaczy na posiedzeniu niejawnym inny sąd do rozpoznania sprawy w całości lub w części.

§ 3. Wyznaczenie następuje z urzędu albo na przedstawienie sądu właściwego, albo też na wniosek właściwego organu lub osoby zainteresowanej, po wysłuchaniu w razie potrzeby innych osób zainteresowanych.

✓ Wyjątki od właściwości ogólnej

1. Art. 526 § 1. **W sprawach o uznanie za zmarłego właściwy jest sąd ostatniego miejsca zamieszkania zaginionego, a w braku tej podstawy - sąd wskazany w art. 508 § 1. § 2.** ek tego samego zdarzenia zaginęła większa liczba osób, Sąd Najwyższy na wniosek Ministra Sprawiedliwości może wyznaczyć jeden sąd jako wyłącznie właściwy do rozpoznania spraw będących w związku z tym zdarzeniem. Postanowienie Sądu Najwyższego podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.
2. Art. 544 § 1. **Sprawy o ubezwłasnowolnienie należą do właściwości sądów okręgowych,** które rozpoznają je w składzie trzech sędziów zawodowych. § 2. W sprawach tych właściwy jest sąd miejsca zamieszkania osoby, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie, a w braku miejsca zamieszkania - sąd miejsca jej pobytu.
 - Sprawy o orzeczenie ubezwłasnowolnienia, (art. 557)
 - Sprawy o zmianę lub uchylenie ubezwłasnowolnienia, (art. 559)
3. Art. 567 (1) **W sprawach o separację na zgodny wniosek małżonków, a także w sprawach o zniesienie separacji właściwe rzeczowo są sądy okręgowe.** W sprawach tych miejscowo właściwym jest sąd, w którego okręgu małżonkowie mają wspólne zamieszkanie, a w braku takiej podstawy - sąd miejsca ich wspólnego pobytu. Jeżeli małżonkowie nie mają wspólnego miejsca zamieszkania ani pobytu, wniosek należy zgłosić w sądzie właściwym dla jednego z małżonków, zgodnie z art. 508.

4. Art. 569 § 1. Właściwy wyłącznie jest sąd opiekuńczy miejsca zamieszkania osoby, której postępowanie ma dotyczyć, a w braku miejsca zamieszkania - sąd opiekuńczy miejsca jej pobytu. Jeżeli brak i tej podstawy - właściwy jest sąd rejonowy dla m.st. Warszawy.
5. § 2. W wypadkach nagłych sąd opiekuńczy wydaje z urzędu wszelkie potrzebne zarządzenia nawet w stosunku do osób, które nie podlegają jego właściwości miejscowej, zawiadamiając o tym sąd opiekuńczy miejscowo właściwy
6. Art. 585 § 1. Sąd opiekuńczy wszczyna postępowanie na wniosek przysposabiającego. § 2. Wniosek ten należy zgłosić w sądzie opiekuńczym właściwym dla osoby przysposabiającego lub osoby mającej być przysposobioną.
7. Art. 599 Sądem opiekuńczym właściwym do ustanowienia kuratora dla dziecka poczętego, lecz jeszcze nieurodzonego, jest sąd właściwy według miejsca zamieszkania lub pobytu matki.
8. Art. 602 Właściwość miejscową sądu opiekuńczego do ustanowienia kuratora dla dochodzenia ojcostwa w razie śmierci domniemanego ojca określa się według miejsca zamieszkania lub pobytu dziecka, chociażby dziecko nie podlegało już ani władzy rodzicielskiej, ani opiece.

9. Art. 606 W sprawach z zakresu prawa rzeczowego właściwy jest sąd położenia rzeczy.
10. Art. 610 (1) § 1. Przepisy niniejszego oddziału stosuje się w sprawach o przepadek rzeczy będących towarami, które na podstawie przepisów prawa celnego podlegają przepadkowi. § 2. W sprawach, o których mowa w § 1, właściwy jest sąd miejsca zajęcia lub zatrzymania rzeczy będących towarami przez organ celny.
11. Art. 610 (6) § 1. Przepisy niniejszego oddziału stosuje się w sprawach o przepadek pojazdów, które na podstawie przepisów prawa o ruchu drogowym podlegają przepadkowi na rzecz powiatu § 2. W sprawach, o których mowa w § 1, właściwy jest sąd miejsca, z którego usunięto pojazd.
12. Art. 628 Do czynności w postępowaniu spadkowym, które należą do zakresu działania sądów, wyłącznie właściwy jest sąd ostatniego miejsca zwykłego pobytu spadkodawcy, a jeżeli jego miejsca zwykłego pobytu w Polsce nie da się ustalić, sąd miejsca, w którym znajduje się majątek spadkowy lub jego część (sąd spadku). W braku powyższych podstaw sądem spadku jest sąd rejonowy dla m.st. Warszawy.

13. Art. 640 § 1. Oświadczenie o prostym przyjęciu spadku lub z dobrodziejstwem inwentarza albo o odrzuceniu spadku może być złożone przed notariuszem lub w sądzie rejonowym, w którego okręgu znajduje się miejsce zamieszkania lub pobytu składającego oświadczenie. Notariusz lub sąd prześle niezwłocznie oświadczenie, wraz z załącznikami, do sądu spadku. § 2. Oświadczenia, o których mowa w paragrafie pierwszym, mogą być również składane w sądzie spadku w toku postępowania o stwierdzenie praw do spadku.

14. Art. 692 W sprawach o złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego właściwy jest sąd miejsca wykonania zobowiązania. Jeżeli miejsca tego nie da się ustalić, właściwy jest sąd miejsca zamieszkania wierzyciela, a gdy wierzyciel jest nieznan lub gdy nie jest znane miejsce jego zamieszkania - sąd miejsca zamieszkania dłużnika. Jeżeli zobowiązanie jest zabezpieczone wpisem w księdze wieczystej, właściwy jest sąd miejsca położenia nieruchomości.

- Właściwość przemienna – nie została jako takka przewidziana w postępowaniu nieprocesowym

Wyjątek: Art. 581 1. Uznanie ojcostwa może nastąpić także przed sądem opiekuńczym niewłaściwym według przepisów ogólnych. W takim wypadku o uznaniu zawiadamia się właściwy sąd opiekuńczy.

- Orzeczenia

**Postanowienie
Sądu Najwyższego - Izba Cywilna
z dnia 15 czerwca 1970 r.
I CZ 60/70**

Sąd przełożony może na podstawie art. 508 par. 2 KPC zamiast sądu właściwego wyznaczyć do rozpoznania sprawy ze względu na celowość również inny równorzędny sąd nie podlegający mu instancyjnie.

**Uchwała
Sądu Najwyższego - Izba Cywilna
z dnia 3 grudnia 2003 r.
III CZP 93/03**

Sprawy o uchylenie uchwały stowarzyszenia rozpoznaje sąd rejonowy.

**Uchwała
Sądu Najwyższego - Izba Cywilna
z dnia 21 lutego 1968 r.
III CZP 105/67**

Sądem wyłącznie właściwym do rozpoznania sprawy o pozbawienie lub ograniczenie władzy rodzicielskiej jest sąd opiekuńczy miejsca zamieszkania lub pobytu dziecka. (art. 569 par. 1 KPC).

**Postanowienie
Sądu Najwyższego - Izba Cywilna
z dnia 20 czerwca 1974 r.
I CZ 74/74**

W sprawach między rodzicami i dziećmi oraz między przysposabiającym a przysposobionym właściwość sądu jest wyłączna. Skoro nie jest możliwe umowne regulowanie samych stosunków między rodzicami i dziećmi, zatem nie jest dopuszczalne zawieranie umów między tymi osobami odnośnie właściwości sądu do rozstrzygnięcia sporów z tych stosunków.

**Wyrok
Sądu Najwyższego - Izba Cywilna
z dnia 12 listopada 1976 r.
III CRN 237/76**

Stosownie do art. 84 par. 2 KRO i 602 KPC w wypadku, gdy domniemany ojciec nie żyje powództwo o ustalenie jego ojcostwa wytacza się przeciwko kuratorowi ustanowionemu przez sąd opiekuńczy. Sąd przed który wytoczono powództwo nie jest właściwy do ustanowienia kuratora i stosownie do art. 572 par. 1 KPC powinien zawiadomić właściwy sąd opiekuńczy o konieczności ustanowienia kuratora.

**JURYSDYKCJA KRAJOWA
W POSTĘPOWANIU
NIEPROCESOWYM**

1. Sprawy o uznanie za zmarłego i o stwierdzenie zgonu

Art. 1106 § 1. Do jurysdykcji krajowej należą sprawy o uznanie za zmarłego i o stwierdzenie zgonu osoby będącej obywatelem polskim lub cudzoziemca mającego ostatnie miejsce zamieszkania lub ostatnie miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 2. Sąd polski może uznać za zmarłego cudzoziemca mającego ostatnie miejsce zamieszkania i ostatnie miejsce zwykłego pobytu za granicą, jeżeli sprawa wykazuje wystarczający związek z polskim porządkiem prawnym.

§ 3. Do jurysdykcji krajowej należą również sprawy o stwierdzenie zgonu cudzoziemca mającego miejsce zamieszkania i miejsce zwykłego pobytu za granicą, jeżeli zgon nastąpił w Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Sprawy dotyczące ubezwłasnowolnienia

Art. 1106 (1) § 1. Do jurysdykcji krajowej należą sprawy o ubezwłasnowolnienie osoby będącej obywatelem polskim lub cudzoziemca mającego miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 2. Jurysdykcja krajowa jest wyłączna, jeżeli osoba, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie, jest obywatelem polskim, mającym miejsce zamieszkania i miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Sprawy małżeńskie nieprocesowe

- ✓ Sprawy o zezwolenie na zawarcie małżeństwa (art. 561 kpc)
- ✓ Sprawy o zwolnienie z obowiązku złożenia w urzędzie stanu cywilnego dokumentu potrzebnego do zawarcia małżeństwa (art. 562)
- ✓ Sprawy o rozstrzygnięcie o istotnych sprawach rodziny w braku porozumienia pomiędzy małżonkami (art. 565)
- ✓ Sprawy o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami, (art. 566)
- ✓ Separacja na zgodny wniosek małżonków, (art. 567 (1))
- ✓ Sprawy o zniesienie separacji (art. 567 (4))

Art. 1106 (2) § 1. Do jurysdykcji krajowej należą sprawy małżeńskie, jeżeli jeden z małżonków albo jedna z osób zamierzających zawrzeć małżeństwo jest obywatelem polskim albo, będąc cudzoziemcem, ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej bądź zamierza zawrzeć małżeństwo w Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 2. Sprawy o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej należą do jurysdykcji krajowej także wtedy, gdy majątek wspólny albo jego znaczna część znajduje się w Rzeczypospolitej Polskiej.

4. Sprawy ze stosunków pomiędzy rodzicami a dziećmi o charakterze nieprocesowym

- Sprawy o przyznanie, powierzenie wykonywania, ograniczenie, zawieszenie, pozbawienie i przywrócenie władzy rodzicielskiej,
- Sprawy o ustalenie, ograniczenie albo zakazanie kontaktów z dzieckiem,
- Sprawy o uznanie ojcostwa,
- Sprawy w przedmiocie rozstrzygnięcia o istotnych sprawach dziecka, co do których brak porozumienia między rodzicami, sprawy o zezwolenie na dokonanie przez rodziców czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem dziecka lub na wyrażenie przez rodziców zgody na dokonanie takiej czynności przez dziecko,
- Sporawy o nadanie dziecku nazwiska

Art. 1106 (3) Do jurysdykcji krajowej należą sprawy z zakresu stosunków między rodzicami a dziećmi, jeżeli:

- 1) dziecko, którego sprawa dotyczy, ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej lub
- 2) wnioskodawca i dziecko, którego sprawa dotyczy, są obywatelami polskimi.

5. Sprawy o przysposobienie

Art. 1106 (4) § 1. Do jurysdykcji krajowej należą sprawy o przysposobienie, jeżeli osoba, która ma być przysposobiona, jest obywatelem polskim albo, będąc cudzoziemcem, ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 2. Sprawy o przysposobienie należą do jurysdykcji krajowej także wtedy, gdy przysposabiający jest obywatelem polskim i ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej. W razie przysposobienia wspólnego przez małżonków wystarczające jest, że jeden z małżonków jest obywatelem polskim i ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 3. Jurysdykcja krajowa jest wyłączna, jeżeli przysposabiający, a w razie przysposobienia wspólnego - każdy z przysposabiających małżonków, oraz osoba, która ma być przysposobiona, są obywatelami polskimi, mającymi miejsce zamieszkania i miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej.

6. Sprawy z zakresu opieki i kurateli

Art. 1107 § 1. Do jurysdykcji krajowej należą sprawy z zakresu opieki i kurateli nad osobą będącą obywatelem polskim lub cudzoziemcem mającym miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej, jak również sprawy z zakresu kurateli nad osobą prawną lub niebędącą osobą prawną jednostką organizacyjną, mającą siedzibę w Rzeczypospolitej Polskiej. Ustanowienie kurateli do załatwienia poszczególnej sprawy należy do jurysdykcji krajowej, jeżeli należy do niej ta sprawa.

7. Sprawy o prawa rzeczowe na nieruchomości

- Sprawy o stwierdzenie zasiedzenia,
- Sprawy o zarząd związany ze współwłasnością i użytkowaniem,,
- Sprawy o zniesienie współwłasności,
- Sprawy o ustanowienie służebności drogi koniecznej
- Sprawy o ustanowienie służebności przesyłu,
- Sprawy rozpoznawane w postępowaniu wieczystoksięgowym

Art. 1107 (1) Do wyłącznej jurysdykcji krajowej należą sprawy o prawa rzeczowe na nieruchomości i o posiadanie nieruchomości położonej w Rzeczypospolitej Polskiej.

8. Sprawy spadkowe

Art. 1108 § 1. Do jurysdykcji krajowej należą sprawy spadkowe, jeżeli spadkodawca w chwili śmierci był obywatelem polskim lub miał miejsce zamieszkania bądź miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 2. Do jurysdykcji krajowej należą również sprawy spadkowe, jeżeli majątek spadkowy albo jego znaczna część znajduje się w Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 1109 W stosunku do spadku podlegającego jurysdykcji sądu polskiego po osobie, która w chwili śmierci nie miała miejsca zamieszkania lub miejsca zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej, sąd może wydać postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku na wniosek polskiego przedstawicielstwa dyplomatycznego lub urzędu konsularnego.

9. Sprawy z zakresu postępowania rejestrowego i inne sprawy rozpatrywane przez sąd rejestrowy

- Art. 1. ustawy o KRS 1. Tworzy się Krajowy Rejestr Sądowy, zwany dalej „Rejestrem”. 2. Rejestr składa się z: 1) rejestru przedsiębiorców; 2) rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; 3) rejestru dłużników niewypłacalnych.
- Sprawy o wpis do rejestru funduszy inwestycyjnych,
- Sprawy o wpis do rejestru zastawów

Art. 1109 (1) § 1. Do wyłącznej jurysdykcji krajowej należą sprawy z zakresu postępowania rejestrowego dotyczące rejestru prowadzonego w Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 2. Do wyłącznej jurysdykcji krajowej należą rozpoznawane przez sąd rejestrowy sprawy o rozwiązanie osoby prawnej lub niebędącej osobą prawną jednostki organizacyjnej, jeżeli osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną ma siedzibę w Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 3. Do jurysdykcji krajowej należą również inne sprawy rozpoznawane przez sąd rejestrowy, jeżeli właściwy miejscowo sąd rejestrowy znajduje się w Rzeczypospolitej Polskiej.

10. Inne sprawy rozpoznawane w trybie nieprocesowym

- Sprawy z zakresu przepisów o przedsiębiorstwach państwowych i samorządzie załogi przedsiębiorstwa państwowego,
- Sprawy depozytowe, tj. sprawy o złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego, o zwrot depozytu sądowego składającemu i wydanie depozytu sądowego uprawnionemu, o stwierdzenie likwidacji depozytu niepodjętego
- Sprawy z zakresu prawa rzeczowego dotyczące ruchomości.

Art. 1110 Do jurysdykcji krajowej należą również inne niż wymienione w art. 1106-11091 sprawy rozpoznawane w postępowaniu nieprocesowym, jeżeli sprawa dotyczy osoby będącej obywatelem polskim, cudzoziemca mającego miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej albo osoby prawnej lub niebędącej osobą prawną jednostki organizacyjnej, mającej siedzibę w Rzeczypospolitej Polskiej, a także, jeżeli sprawa z innych względów wykazuje wystarczający związek z polskim porządkiem prawnym.

**REFERENDARZ SĄDOWY
W POSTĘPOWANIU
NIEPROCESOWYM**

- Referendarz w postępowaniu nieprocesowym może:
 1. Wpis w księdze wieczystej,
 2. Postępowania rejestrowe, z wyjątkiem prowadzenia rozprawy,
 3. Sprawy z zakresu prawa spadkowego, z wyjątkiem prowadzenia rozprawy, przesłuchania świadków testamentu ustnego i zabezpieczenia spadku
 4. Sprawy depozytowe z wyłączeniem spraw o stwierdzenie likwidacji niepodjętego depozytu.
- Referendarz w postępowaniu nieprocesowym nie może:
 1. Postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku, (art. 669),
 2. Postanowienia w przedmiocie działu spadku (wniosek z art. 683 oraz 684)
 3. Postanowienia zatwierdzające uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku (art. 690 par. 1).
 4. Postanowienia w przedmiocie zmiany z urzędu postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku albo uchyleniu zarejestrowanego aktu poświadczenia dziedziczenia i orzeczenia co do istoty sprawy w tym przedmiocie, (art. 690 par. 2).

**LITERATURA: E. GAPSKA, J. STUDZIŃSKA, POSTĘPOWANIE
NIEPROCESOWE, WARSZAWA 2017, S. 98-140.**